

**КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА.
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ**

УДК 343.14:004.77

Гаврилюк Людмила Володимирівна,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
начальник відділу ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0002-9441-4073

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ**

Стаття присвячена окремим аспектам правової регламентації електронних доказів у кримінальному процесі України. Зроблено висновок, що відсутність законодавчого унормування поняття «електронний доказ» у практичній діяльності призводить до неоднозначного його розуміння та використання в межах кримінального провадження. Для остаточного унормування питання електронних доказів у кримінальному провадженні запропоновано визначити в КПК України термін «електронні докази», їх види, способи фіксації, збереження, форми подачі.

Ключові слова: електронні (цифрові) докази, кримінальне провадження, комп'ютерні дані, інформація в електронній (цифровій) формі, носії інформації, матеріали фотозйомки, матеріали звукозапису, матеріали відеозапису, досудове розслідування.

Планом реалізації Стратегії кібербезпеки України, схваленим рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України», який уведено в дію Указом Президента України від 1 лютого 2022 року № 37/2022, серед заходів її реалізації визначено необхідність унормування питання щодо електронних доказів [1]. У подальшому Законом України від 15 березня 2022 року № 2137-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» (далі – Закон № 2137-IX) були внесені зміни до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), якими передбачалося, що до документів, за умови наявності в них відомостей, передбачених частиною першою статті 99 КПК України, можуть належати матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані) [2]. Запропонованими в Законі № 2137-IX змінами визначено також порядок: 1) тимчасового доступу до електронних інформаційних систем, комп'ютерних систем або їх частин, мобільних терміналів сис-

© Havryiuk Liudmyla, 2024

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2024.1\(63\).19](https://doi.org/10.36486/np.2024.1(63).19)

Issue 1(63) 2024

<https://naukaipravookhrona.com/>

тем зв'язку (абзац другий частини першої статті 159 КПК України); 2) тимчасового вилучення електронних інформаційних систем, комп'ютерних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку для вивчення фізичних властивостей, які мають значення для кримінального провадження (абзац другий частини другої статті 168 КПК України); 3) накладення арешту на комп'ютерні системи чи їх частини (абзац другий частини третьої статті 170 КПК України); 4) здійснення огляду комп'ютерних даних (частини перша та друга статті 237 КПК України); 5) зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису (стаття 2451 КПК України); 6) зняття інформації з електронних комунікаційних мереж (стаття 263 КПК України); 7) фіксації та збереження інформації, отриманої з електронних комунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем (стаття 265 КПК України); 8) дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів (стаття 266 КПК України); 9) установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (стаття 268 КПК України) тощо [2].

Проте, незважаючи на згадані нововведення, під час застосування норм КПК України, які регламентують правовідносини, пов'язані зі збиранням та використанням електронних доказів у кримінальному провадженні, наявні проблеми як правового, так і організаційного характеру.

Питанню правового регулювання збирання та використання електронних (цифрових) доказів у кримінальному процесуальному законодавстві України на сучасному етапі приділяється увага в роботах В.Г. Гавловського, М.В. Гуцалюка, А.В. Гутник, А.В. Коваленка, Ю.Ю. Орлова, А.В. Скрипник, Т.Г. Фоміної, А.Я. Хитри, Д.М. Цехан, С.С. Чернявського та ін. Проте наявне на сьогодні нечітке правове регулювання збирання та використання у процесі доказування електронної (цифрової) інформації у кримінальному провадженні стало передумовою для подальшого розгляду цього питання.

Метою статті є дослідження правового регулювання збирання, використання електронної (цифрової) інформації як доказу у кримінальному провадженні, виявлення наявних у кримінальному процесуальному законодавстві правових прогалин, які негативно впливають на процес доказування у кримінальному провадженні, та формулювання пропозицій щодо їх усунення.

На сьогодні інформація в електронній (цифровій) формі в Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України) [3], Господарському процесуальному кодексі України (далі – ГПК України) [4] та Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [5] визначається як електронний доказ. Так, згідно з частиною першою статті 100 ЦПК України, частиною першою статті 96 ГПК України та частиною першою статті 99 КАС України, електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, які мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), вебсайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній фор-

мі. Такі дані можуть зберігатися на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет) [3; 4; 5].

Частини друга та третя статті 100 ЦПК України, а також частини друга та третя статті 99 КАС України передбачають такі форми подачі електронних доказів: 1) оригінал або електронна копія, на яку накладено кваліфікований електронний підпис, відповідно до вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»; 2) електронна копія електронного доказу, засвідчена в іншому, передбаченому законом порядку; 3) паперова копія електронного доказу, посвідчена в порядку, передбаченому законом, яка не вважається письмовим доказом [3; 5].

Згідно з частиною другою статті 96 ГПК України формою подачі електронного доказу є: 1) документ, на який накладено кваліфікований електронний підпис, відповідно до вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»; 2) електронна копія електронного доказу, засвідчена в іншому, передбаченому законом порядку; 3) паперові копії електронного доказу, посвідчені в порядку, передбаченому законом, які не вважаються письмовим доказом [4].

Отже, відповідно до зазначених норм ЦПК України, ГПК України та КАС України електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, які мають значення для справи. Законодавець відніс до категорії електронний доказ: 1) електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео-, звукозаписи тощо); 2) вебсайти/вебсторінки; 3) текстові, мультимедійні та голосові повідомлення; 4) метадані; 5) бази даних та інші дані в електронній формі [3; 4; 5].

Поряд з цим слід відзначити, що визначення електронного (цифрового) доказу кримінальним процесуальним законодавством України не передбачається. Зазначені в частині другій статті 84 КПК України джерела доказів та унормована в КПК України процедура збирання, використання та оцінки доказів не дають можливості розглядати електронні докази як окреме джерело доказів, ознаки якого проглядаються в різних його нормах, які регламентують питання доказування у кримінальному провадженні.

Так, відповідно до частини другої статті 99 КПК України матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані), носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії, тощо, за умови наявності в них відомостей, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, можуть належати до документів. Як вбачається із аналізу змісту цієї норми, форми подачі документа в кримінальному провадженні слід визначити як форми подачі електронних доказів [6].

Отже, констатуємо, що передбачені ЦПК України та КАС України види електронних доказів у КПК України, як і в ГПК України, віднесені до категорії документів, і можуть бути доказом у кримінальному провадженні за умови, якщо вони: 1) були

засобом чи знаряддям вчинення кримінального правопорушення; 2) зберегли електронно-цифрові сліди кримінального правопорушення; 3) містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час досудового розслідування.

До категорії електронних доказів у кримінальному процесі України за аналогією зі змістом норм ЦПК України, КАС України та ГПК України, якими визначено поняття електронні докази, слід віднести: 1) електронний документ; 2) матеріали фотозйомки; 3) матеріали звукозапису; 4) матеріали відеозапису; 5) інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані); 6) носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії, тощо, за умови наявності в них відомостей, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

Наведений перелік видів електронних доказів не є вичерпним, що пов'язано з постійним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Для з'ясування суті деяких із них пропонуємо більш детально їх охарактеризувати.

У нормах КПК України визначення терміна «електронний документ» не передбачено. У статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [7] термін «електронний документ» визначено як документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа (ч. 1 ст. 5). Склад і порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається законодавством.

Згідно з абзацом третім статті 1 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», дані – це інформація, подана у формі, придатній для її оброблення електронними засобами. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

Стаття 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» передбачає, що для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис, а для підтвердження достовірності походження та цілісності електронного документа може використовуватися електронна печатка. Створення електронного документа завершується накладанням електронного підпису та/або електронної печатки [7].

Відповідно до статті 99 КПК України електронний документ є різновидом документа як процесуального джерела доказу. Згідно з частиною першою статті 237 КПК України, документ набуває процесуального значення доказу після його огляду, за умови виявлення слідчим, прокурором під час такого огляду відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення, які мають бути належним чином зафіксовані в протоколі огляду.

Як нами було зазначено вище, матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані), згідно з частиною другою статті 99 КПК України, також віднесені до категорії документа. Проте на відміну від електронного документа законодавством України не передбачено окремих порядок ідентифікації автора і підтвердження достовірності походження та цілісності матеріалів фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інших носіїв інформації (у тому числі комп'ютерних даних), а також форми подачі таких матеріалів. Згідно зі статтею 84 КПК України доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Ураховуючи зміст цієї норми, а також зміст статей КПК України, якими передбачено процесуальний порядок отримання доказів у кримінальному провадженні, способами отримання матеріалів фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інших носіїв інформації (у тому числі комп'ютерних даних) під час досудового розслідування є:

1) проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій.

Слідчий може виявити матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані) під час проведення огляду (в тому числі огляду комп'ютерних даних), обшуку, в результаті фіксування ходу та результатів допиту свідка чи потерпілого, підозрюваного за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації в порядку, передбаченому частиною одинадцятою статті 615 КПК України, в результаті зняття показань технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису, під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, як-то зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, зняття відомостей з електронних інформаційних систем, та під час проведення інших слідчих (розшукових) дій;

2) фіксування процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування відповідно до статті 107 КПК України.

Згідно з частиною першою статті 107 КПК України рішення про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування приймає особа, яка проводить відповідну процесуальну дію. За клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим. Виконання ухвали слідчого судді, суду про проведення обшуку в обов'язковому порядку фіксується за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів.

Незастосування технічних засобів фіксування кримінального провадження у випадках, якщо воно є обов'язковим, тягне за собою недійсність відповідної процесуальної дії та отриманих внаслідок її вчинення результатів, за винятком випадків, якщо сторони не заперечують проти визнання такої дії та результатів її здійснення чинними.

Згідно з пунктом третім частини другої статті 105 КПК України аудіо-, відеозаписи, отримані при проведенні процесуальних дій, є додатками до протоколу слідчих (розшукових) дій і повинні бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного

збереження, а також засвідчені підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та/або вилученні таких додатків. Відповідно до частини третьої статті 107 КПК України в матеріалах кримінального провадження зберігаються оригінальні примірники технічних носіїв інформації зафіксованої процесуальної дії, резервні копії яких зберігаються окремо [6];

3) використання матеріалів, у яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб і груп осіб, зібраних оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», за умови відповідності їх вимогам статті 99 КПК України, які є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.

Ще одним із видів електронних (цифрових) доказів у кримінальному провадженні є комп'ютерні дані, що мають певні властивості, з'ясування яких є важливим для їх розуміння та використання під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Слід звернути увагу, що у зв'язку із технічними особливостями комп'ютерні дані не можуть бути безпосередньо сприйняті органами відчуття людини та завжди потребують інтерпретації (перетворення у прийнятну для людини форму) з використанням комп'ютерної техніки. Інформацію, що несе подібний слід, може бути відображено на екрані комп'ютера чи роздруковано в закодованій формі. Комп'ютерні дані, що містять текст, зображення, звуки та інші аудіовізуальні форми інформації, можуть бути відтворені через пристрої виведення даних, а код, що містить алгоритми дій, може бути виконано. Аудіовізуальна форма відображення даних, як правило, доступна через використання спеціального програмного забезпечення [8, с. 114].

Основна інформація, яку несуть цифрові (електронні) сліди, здебільшого може бути повністю відтворена шляхом відображення (копіювання) відповідних комп'ютерних даних. На відміну від матеріально фіксованих слідів, які неможливо повністю скопіювати чи відтворити, комп'ютерні дані за дотриманням правил поводження з ними можуть бути скопійовані необмежену кількість разів без зміни їх змісту. За загальним правилом, копії комп'ютерних даних відрізняються від оригіналів лише окремими метаданими [8, с. 116–117].

Згідно з частиною першою та другою статті 237 КПК України з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд комп'ютерних даних шляхом відображення у протоколі огляду інформації, яку вони містять, у формі, придатній для сприйняття їх змісту (за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, зйомки та/або відеозапису екрана тощо або у паперовій формі). Лише за умови, що зміст таких даних містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо, відомості, які можуть бути використанні як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, комп'ютерні дані набувають статусу документа як одного з процесуальних джерел доказів [6].

Особливістю електронної (цифрової) інформації у значенні електронного доказу в кримінальному провадженні є те, що він, на відміну від речового доказу, безпосередньо прив'язаний до електронного пристрою, за допомогою якого він створений або на якому розміщений чи зберігається, або ж до носія, на якому зберігається. Таким пристроєм може бути комп'ютер, будь-який портативний пристрій (карта пам'яті, мобільний телефон, планшет, фотоапарат, відеокамера тощо), сервер, система резервного копіювання, інші місця збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Очевидно, що термін «електронний доказ» є похідним від електронного пристрою, за допомогою якого створена/зафіксована електронна (цифрова) інформація залежно від її виду. З приводу порушеного питання Т.Г. Фоміна та О.О. Рачинський слушно констатували, що нині серед науковців нема єдиного підходу щодо розуміння поняття, ознак і місця електронних доказів у системі джерел доказів у кримінальному провадженні, що, на нашу думку, пояснюється відсутністю визначення терміна «електронний доказ» у КПК України. Далі науковці пропонують на законодавчому рівні використовувати термін «електронний (цифровий) доказ», обґрунтовуючи це тим, що «електронний» вказує на вид пристрою, за допомогою якого був створений і збережений доказ, а «цифровий» – на тип запису інформації на відповідний пристрій [9, с. 210, 218]. Іншою є думка А.В. Коваленка, який зазначає, що «у сучасних умовах категорії «цифровий» та «електронний» є рівнозначними та несуть однакове смислове навантаження» [10, с. 49].

Підсумовуючи зазначене, резюмуємо, що наразі в КПК України такі носії інформації, як матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису, інші носії інформації, у тому числі комп'ютерні дані, віднесені до категорії документа. Порівнюючи норми ЦПК України, ГПК України та КАС України, в яких визначено поняття, види та форма подачі електронного доказу, з нормами КПК України, в яких проглядаються ознаки електронного доказу, можна виділити такі види електронних доказів: 1) матеріали фотозйомки; 2) матеріали звукозапису; 3) матеріали відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані). Ці матеріали/дані мають різне походження й відповідно потребують індивідуального підходу щодо унормування порядку їх виявлення, вилучення, збереження та використання у кримінальному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України»: Указ Президента України від 1 лютого 2022 року № 37/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/372022-41289> (дата звернення: 11.03.2023).
2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам: Закон України від 15 березня 2022 року № 2137-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text> (дата звернення: 10.02.2023).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 11.01.2023).

4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 05.03.2023).

5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.02.2023).

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5091> (дата звернення: 23.10.2023).

7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

8. Криміналістика: криміналістична техніка: навчальний посібник / Р.Л. Степанюк та ін. Харків: ХНУВС, 2023. 388 с.

9. Фоміна Т.Г., Рачинський О.О. Електронні докази у кримінальному процесі: проблемні питання теорії та практики. *Вісник ХНУВС*. 2023. № 3(102). С. 207–220.

10. Коваленко А.В. Цифрові чи електронні? До питання йменування нової категорії доказів та слідів кримінального правопорушення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2018. Вип. 4. С. 245.

REFERENCES

1. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku «Pro Plan realizatsii Stratehii kiberbezpeky Ukrainy». “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 ‘On the Implementation Plan of the Cybersecurity Strategy of Ukraine’”: Decree of the President of Ukraine dated February 1, 2022 No. 37/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/372022-41289> (Date of Application: 11.03.2023) [in Ukrainian].

2. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy «Pro elektronni komunikatsii» shchodo pidvyshchennia efektyvnosti dosudovoho rozsliduvannia «za hariachymy slidamy» ta protydii kiberatakam. “On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine ‘On Electronic Communications’ regarding increasing the effectiveness of pretrial investigation ‘on hot tracks’ and countering cyberattacks”: Law of Ukraine dated March 15, 2022 No. 2137-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text> (Date of Application: 10.02.2023) [in Ukrainian].

3. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. “Civil Procedure Code of Ukraine”: Law of Ukraine dated March 18, 2004 No. 1618-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* (VVR). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (Date of Application: 11.01.2023) [in Ukrainian].

4. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. “Economic Procedural Code of Ukraine” Law of Ukraine dated November 6, 1991 No. 1798-XII. 1992. No. 6. Art. 56. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* (VVR). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (Date of Application: 05.03.2023) [in Ukrainian].

5. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. “Administrative Judicial Code of Ukraine”: Law of Ukraine of July 6, 2005 No. 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (Date of Application: 01.02.2023) [in Ukrainian].

6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. “Criminal Procedure Code of Ukraine”: Law of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5091> (Date of Application: 23.10.2023) [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy «Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih». “On electronic documents and electronic document circulation”: Law of Ukraine dated May 22, 2003 No. 851-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* (VVR). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (Date of Application: 15.02.2023) [in Ukrainian].

8. Kryminalistyka: kryminalistychna tekhnika. "Forensic science: forensic technique": study guide / R.L. Stepaniuk et al. Kharkiv: KhNUVS, 2023. 388 p. [in Ukrainian].

9. Fomina, T.H., Rachynskyi, O.O. (2023). Elektronni dokazy u kryminalnomu protsesi: problemni pytannia teorii ta praktyky. "Electronic evidence in the criminal process: problematic issues of theory and practice". *Herald of KhNUVS*. No. 3(102). P. 207–220. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.3.43> [in Ukrainian].

10. Kovalenko, A.V. (2018). Tsyfrovi chy elektronni? Do pytannia ymenuvannia novoi katehoriii dokaziv ta slidiv kryminalnoho pravoporushennia. "Digital or electronic? On the issue of naming a new category of evidence and traces of a criminal offense". *Bulletin of E.O. Didorenko Luhansk Scientific-Educational Institute*. Iss. 4. 245 p. [in Ukrainian].

UDC 343.14:004.77

Havryiuk Liudmyla,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher,
Head of the State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9441-4073

CERTAIN ASPECTS OF ELECTRONIC EVIDENCE REGULATION IN THE CRIMINAL PROCEDURE OF UKRAINE

The article is devoted to certain aspects of electronic evidence regulation in the criminal procedure of Ukraine. This study examines the definitions of electronic evidence, its various types, and the forms in which it can be submitted, as set forth in the Civil Procedural Code of Ukraine, the Economic Procedural Code of Ukraine, and the Code of Administrative Judiciary of Ukraine. The author notes that a definition of the concept of "electronic evidence" is absent from the provisions of the Criminal Procedure Code (CPC) of Ukraine. This is in contrast to the provisions of these codes of Ukraine. The sources of evidence specified in part two of Article 84 of the CPC of Ukraine and the procedure for collecting, using and evaluating evidence regulated by the CPC of Ukraine do not allow considering electronic evidence as a separate source of evidence. The types of electronic evidence provided for by the Civil Procedure Code and the Code of Administrative Procedure are classified as documents in the CPC of Ukraine, as well as in the CCP. They may be used as evidence in criminal proceedings if they meet one of three criteria: 1) they were a means or instrument of committing a criminal offense; 2) they preserved electronic and digital traces of a criminal offense; or 3) they contain other information that may be used as evidence of a fact or circumstances established during a pre-trial investigation.

The author underscores that the materials of photography, sound recording, video recording, and other information carriers (including computer data) are classified as documents in the sense of a procedural source of evidence in accordance with Part Two of Article 99 of the CPC of Ukraine. In contrast to electronic documents, Ukrainian legislation does not provide for a distinct procedure for identifying the author and confirming the authenticity of photographic, sound recording, video recording, and other information carriers (including

© Havryiuk Liudmyla, 2024

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2024.1\(63\).19](https://doi.org/10.36486/np.2024.1(63).19)

Issue 1(63) 2024

<https://naukaipravookhrona.com/>

computer data), as well as the format for submitting such materials. In accordance with Article 84 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, evidence in criminal proceedings is defined as factual data obtained in accordance with the procedure prescribed by the Criminal Procedure Code of Ukraine. This data is then used by the investigator, prosecutor, investigating judge, and the court to establish the presence or absence of facts and circumstances that are relevant to criminal proceedings and subject to proof.

The author concludes that the lack of legislative regulation of the concept of “electronic evidence” in practice leads to an ambiguous understanding and use of this concept within criminal proceedings. The author suggests that with a view to finalizing the issue of electronic evidence in criminal proceedings, it is necessary to define the term “electronic evidence”, its types, methods of obtaining, recording and forms of submission in the CPC of Ukraine.

Keywords: electronic (digital) evidence, criminal proceedings, computer data, information in electronic (digital) form, media, photographic materials, sound recording materials, video recording materials, pre-trial investigation.

Отримано 29.03.2024